

Filosofiska i Sverige AB (svb)

Org.nr. 556867-4252

Beslut för förskoleklass och grundskola

efter förstagångstillsyn i Filosofiska i Skarpnäck
belägen i Stockholm kommun

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Filosofiska i Sverige AB (svb) att **senast den 6 november 2017** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen. Nedan redovisas förslag på åtgärder. I de fall det är möjligt får bristerna avhjälpas på annat sätt.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolinspektionen konstaterar att Filosofiska i Sverige AB (svb) inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. (2 kap. 25 § skollagen)
- Den studie- och yrkesorienterande verksamheten tillgodoser elevernas behov av vägledning inför elevernas val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet. (2 kap. 29 § skollagen, Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen.

- Se till att elevhälsan arbetar främst förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.
- Se till att samtliga elevers behov av studie- och yrkesvägledning i årskurs 1 till 9 tillgodoses, samt
- Se till att en studie- och yrkesvägledare, eller annan personal som utför motsvarande uppgifter, är ett stöd i övriga personalens arbete med att ge eleverna studie- och yrkesvägledning.

Bedömning och betygssättning

Skolinspektionen konstaterar att Filosofiska i Sverige AB (svb) inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Betyg beslutas om och skälen för betyg anges i enlighet med författningarnas krav (3 kap. 14 och 16 § skollagen; 6 kap. 5 § skolförordningen; 3 kap. 17 § skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen.

- Säkerställ att betyg fattas i enlighet med skollagens krav.

Skolinspektionens bedömning

Tillsynen visar att elevhälsan i större utsträckning behöver samverka om och bidra till det förebyggande och hälsofrämjande arbetet på skolan. Tillsynen visar även att rektorn behöver säkerställa att alla elever i årskurs 1 till och med 9 får en studie- och yrkesvägledning som möter deras behov. Rektorn behöver även säkerställa att betyg beslutas i enlighet med författningarnas krav.

Föreläggande

Förutsättningar för trygghet och lärande

Elevhälsan arbetar inte främst förebyggande och hälsofrämjande

Skolinspektionen bedömer att elevhälsans samtliga kompetenser inte är delaktiga i det förebyggande och hälsofrämjande arbetet på skolan. Utredningen visar att elevhälsans insatser till stor del är riktade till enskilda elever eller lärare och att vissa av elevhälsans kompetenser inte deltar i några generella förebyggande och hälsofrämjande insatser. Utredningen visar även att elevhälsan inte samverkar som en samlad resurs för att kartlägga behoven av förebyggande och hälsofrämjande arbete eller att planera och diskutera förebyggande och hälsofrämjande insatser. Detta kan påverka elevernas möjlighet att nå målen för utbildningen.

Enligt skollagen ska det finnas elevhälsa för eleverna i grundskolan. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande och elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. Enligt förarbetena till skollagen förutsätter arbetet med elevhälsa en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper. De generellt inriktade uppgifterna, där elevhälsans medverkan är viktig, rör elevernas arbetsmiljö, skolans värdegrund som t.ex. arbetet mot kränkande behandling och undervisningen om tobak, alkohol och andra droger och övrig livsstilsrelaterad ohälsa, jämställdhet samt sex- och samlevnadsundervisning m.m. Elevhälsan har ett särskilt ansvar för att bevaka att skolan bidrar till att skapa goda och trygga uppväxtvillkor. (Proposition 2009/10:165 s. 276.)

Utredningen visar att elevhälsans insatser till stor del är riktade till enskilda elever eller lärare och att vissa av elevhälsans kompetenser inte deltar i några generella förebyggande och hälsofrämjande insatser på gruppnivå. Lärarna uppger visserligen att specialläraren har utfört vissa insatser på gruppnivå som att observera, auskultera och handleda, men de uppger att elevhälsans kompetenser i övrigt inte utför andra aktiviteter på gruppnivå. Vid intervju med representanter för elevhälsan berättar skolsköterskan att hon endast genomför individuella insatser och att hon tidigare har talat med elever om kost och pubertet men att tiden inte räcker till för det nu. Elevhälsans representanter berättar vid intervju att skolans psykolog arbetar med enskilda elevärenden och att hen inte genomför förebyggande och hälsofrämjande insatser för grupper. Av intervju med rektorn och kompletterande information från rektorn framgår att kurator köps in till skolan vid behov. Under hösten 2016 genomförde inte kuratorn någon insats. Enligt rektorn har kuratorn dock under våren 2017

inlett hälsofrämjande insatser tillsammans med annan personal för vissa årkurser kring tonårstid, självkänsla, tillit och gruppdynamik.

Utredningen visar även att elevhälsan inte samverkar som en samlad resurs för att kartlägga behoven av förebyggande och hälsofrämjande arbete eller för att planera och diskutera förebyggande och hälsofrämjande insatser. Vid intervju med representanter för elevhälsan uppger de att varken skolan eller elevhälsoteamet har kartlagt vilket behov som finns av förebyggande och hälsofrämjande åtgärder. Specialläraren, skolsköterskan, psykologen och rektorn möts en gång per månad, men då arbetar de endast med enskilda elevärenden. Representanterna för elevhälsan uppger att de inte hinner prata om förebyggande och hälsofrämjande arbete vid dessa tillfällen. Elevhälsans representanter uppger även att skolans värdegrundsarbete sköts av lärarna. Vid intervju med rektorn bekräftar denne att endast enskilda elevärenden avhandlas vid elevhälsoteamets möten. Rektorn uppger att elevhälsoteamet inte har pratat om hur de ska arbeta förebyggande och hälsofrämjande. Elevhälsoteamet har inte pratat om hälsofrämjande frågor som exempelvis sömn och de har inte använts specifikt för skolans värdegrundsarbete eller arbetet för att förebygga frånvaro enligt rektorn. Rektorn uppger dock att all personal ska vara inkluderad i arbetet. Vid intervju med en representant för skolans huvudman, bekräftar denne att elevhälsans kompetenser inte alltid är med i det förebyggande arbetet. Huvudmannens representant ger exempel på att vissa förebyggande och hälsofrämjande insatser utförs av skolans övriga personal eller externa aktörer.

Studie- och yrkesvägledning erbjuds inte i tillräcklig utsträckning

Skolinspektionen bedömer att samtliga elever inte får studie- och yrkesvägledning i den utsträckning skollagen och läroplanen anger. Utredningen visar att endast vissa årkurser träffar skolans studie- och yrkesvägledare. Rektorn har inte heller säkerställt att alla elever får vägledning och att studie- och yrkesvägledare, eller annan personal som utför motsvarande uppgifter, stödjer lärarna vid utformningen eller genomförandet av vägledande insatser så att de möter elevernas behov. Detta kan innebära att eleverna inte får sina behov av studie- och yrkesvägledning tillgodosedda.

Enligt skollagen ska alla elever i grundskolan ha tillgång till personal med kompetens för att tillgodose deras behov av vägledning inför framtida utbildnings- och yrkesval. Av läroplanen för grundskolan framgår bland annat att läraren ska bidra med underlag för varje elevs val av fortsatt utbildning och att studievägledaren, eller den personal som utför motsvarande uppgifter, ska vara till stöd för den övriga personalens studie- och yrkesvägledande insatser samt informera och vägleda eleverna inför den fortsatta utbildningen och yrkesinriktningen. Av läroplanen framgår även att rektorn har ett särskilt ansvar för att den studie- och yrkesorienterande verksamheten organiseras så att eleverna får vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför fortsatt utbildning (SKOLFÖ 2010:37).

Vid intervjuer med elever och skolans rektor kommer det fram att endast vissa årkurser träffar skolans studie- och yrkesvägledare. Elever i årskurs 9 uppger att de har fått

vägledning om hur man ansöker till gymnasiet av skolans studie- och yrkesvägledare och elever i årskurs 8 uppger att de har fått vägledning om praktisk arbetslivsorientering. Rektorn uppger vid intervju att skolan anlitar en studie- och yrkesvägledare för elever i årskurs 9 och att denne även har träffat elever i årskurs 6 och 8 i samband med praktik. Utöver det uppger rektorn att det är det upp till lärarna att utforma den studie- och yrkesvägledande verksamheten.

Tillsynen visar dock att rektorn inte har säkerställt att alla elever får vägledning och att studie- och yrkesvägledare, eller annan personal med motsvarande uppgifter, stödjer lärarna vid utformningen eller genomförandet av vägledande insatser så att de möter elevernas behov. Då elever i årskurs 4 och 5 vid intervju har tillfrågats om hur de får studie- och yrkesvägledning, har de endast svarat att de studerar konsumentträtt på hemkunskapen och ekonomi inom samhällsorienterande ämnen. Elever i årskurs 8 och 9 har vid intervju uppgett att de inte har fått någon vägledning om yrken och studier av lärarna. Vid intervju med lärare berättar två lärare att de pratar med elever om vad eleverna vill göra i framtiden inom svenskämnet och inom de samhällsorienterande ämnena. En lärare uppger dock att studie- och yrkesvägledaren inte har varit ett stöd för lärarna i den studie- och yrkesvägledande verksamheten. Vid intervju med rektorn uppger denne att det inte är tydligt ännu hur den studie- och yrkesvägledande verksamheten ska se ut för de yngre eleverna och att det är upp till lärarna att utforma verksamheten.

Betyg och bedömning

Betyg beslutas inte i enlighet med författningarnas krav

Skolinspektionen bedömer att betyg inte alltid beslutas på skolan i enlighet med skollagens krav. Rektorn sätter betyg i vissa ämnen där undervisande lärare saknar legitimation och där rektorn inte själv har undervisat. Rektorn har visserligen lärarlegitimation, men bland skolans totalt 14 anställda lärare finns det 9 legitimerade lärare. Endast ett trettiotal elever av skolans totalt 137 elever går i årskurs 6-9 och ges betyg. Mot bakgrund av den relativt höga andelen legitimerade lärare på skolan samt det relativt få antal elever som ska ges betyg bedömer Skolinspektionen att rektorn kan planera och organisera arbetet så att de legitimerade lärarna ges förutsättningar att besluta om betyg i de ämnen där den undervisande läraren saknar legitimation.

I 2 kap. 9 § skollagen anges att det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. I 2 kap. 10 § skollagen anges att rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter elevernas olika förutsättningar och behov. Enligt 3 kap. 16 § skollagen ska betyg beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas. Om läraren eller lärarna inte är legitimerade, ska beslutet fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad. Kan dessa inte enas ska betyget beslutas av den legitimerade läraren under förutsättning att han eller hon är behörig att undervisa i det ämne som betyget avser. I annat fall ska betyget beslutas av rektorn. Av 3 kap. 14 § skollagen framgår vidare att rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med författningarna.

Skolinspektionens tillsyn visar att rektorn sätter betyg i några ämnen trots att rektorn inte själv har undervisat i något av ämnena och trots att det finns flera andra legitimerade lärare på skolan. Av intervju vid tillsynsbesöket samt kompletterande information som rektorn lämnat därefter framgår att rektorn satt betyg i musik, franska, bild och slöjd för höstterminen 2016. Rektorn har visserligen lärarlegitimation, men bland skolans 14 anställda lärare finns även 9 lärare inklusive skolans specialpedagog som har lärarlegitimation och som därför skulle kunna sätta betygen. Vid tiden för tillsynsbesöket är det endast 34 av skolans 137 elever som går i årskurs 6-9 och som får betyg. Som skäl för att rektorn har satt betyg har rektorn bland annat uppgett att hon har introducerat och handlett de lärare som saknar behörighet och legitimation och att hon därför har insyn i undervisningens upplägg och elevernas examinationsuppgifter. Rektorn uppger att det därför var naturligt att hon var delaktig i betygssättningen. Rektorn har vidare uppgett att de övriga legitimerade lärarna på skolan har haft hög arbetsbelastning och för lite tid inom ramen för sin ordinarie arbetstid för att sätta sig in i och sätta betyg för de obehöriga och icke legitimerade lärarnas ämnen. Rektorn har dock inte uppgett att hon har satt betyg på grund av någon oenighet om betygsättning.

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom verksamheten inte uppfyller författningarnas krav föreläggs Filosofiska i Sverige AB (svb) att vidta åtgärder för att avhjälpta bristerna.

På Skolinspektionens vägnar

Malin Norell
Beslutsfattare

Erik Almqvist
Föredragande

Bilagor

Bilaga 1: Allmänt om Skolinspektionens förstagångstillsyn av fristående skolor

Bilaga 2: Fakta om skolan

Bilaga 1: Allmänt om Skolinspektionens förstagångstillsyn av fristående skolor

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn för att granska skolor och övriga verksamheter inom skolväsendet i kommuner och hos enskilda skolhuvudman (fristående skolor).

Den första kontroll som görs av en huvudman som fått tillstånd att starta en fristående skola är etableringskontrollen. Denna görs terminen före skolan ska starta i syfte att kontrollera att den planering som presenterades i ansökan går att genomföra.

Då en fristående skola startat gör Skolinspektionen under det första läsåret en så kallad förstagångstillsyn. Detta för att säkerställa att huvudmannen och skolan följer de föreskrifter som gäller för utbildningen, för att öka huvudmäns och rektorers kunskap om gällande författningar samt för råd och vägledning. Förstagångstillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att uppnå kunskapskraven.

Skolinspektionens tillsyn avser att visa i vilken utsträckning huvudmannens verksamhet avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar inom de granskade områdena.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som har vidtagits inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om tillsyn finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).

Bilaga 2: Fakta om skolan

Filosofiska i Skarpnäck är en fristående grundskola belägen i Stockholms kommun. Vid tiden för Skolinspektionens tillsynsbesök gick 137 elever från förskoleklass till årskurs 9 på skolan. Huvudmannen Filosofiska i Sverige AB (svb) (org. nr. 556967-4252) beviljades tillstånd att som ny huvudman ta över förskoleklass- och grundskoleverksamhet från skolans tidigare huvudman Personal- och Föräldrakooperativet Skarpnäcks Fria ekonomisk förening (org. nr. 769602-1463) genom Skolinspektionens beslut den 7 juli 2015 (dnr. 310-2015:8485). Arbetet på skolan leds av en rektor. Skolinspektionen besökte skolan den 9 februari 2017 och genomförde då intervjuer med elever, personal och rektorn. Vid ett senare tillfälle, den 5 april 2017, intervjuade Skolinspektionen även en representant för huvudmannen.